

Politik Bilim

Biyo-ekonominin bilgi tabanı...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

'Bilgiye dayalı biyo-ekonomi'nin tanımını geçen hafta vermiştim. Peki ama, bu ekonominin '**bilgiye dayalı olması**' gibi bir niteleme ile gerçekte anlatılmak istenen ne? Soruyu yanıtlamadan önce, verdiğim tanım ve buna ilişkin açıklamalarda geçen bazı terimleri de, konu üzerinde anlayış birliği sağlayabilmek için açıklamam galiba iyi olacak.

Terimlerden biri, '**biyolojik kaynak(lar)**' idi. Bu terim, bitkisel ve hayvansal kökenli doğal kaynakları ifade eder. "*Hâlen kullanılan ya da ileride kullanılması imkân dâhilinde olan ya da insanlık için bir değer ifade eden bütün genetik kaynaklar, organizmalar, canlı popülasyonları, ya da ekolojik sistemlerin diğer biyotik komponentleri*" biyolojik kaynak tanımına girer.

'**Yenilenebilir biyolojik kaynak(lar)**' ise, genel olarak, kendilerini yeniden üreterek çoğaltabilen; bir anlamda, **kendilerini** yeniden stoklayabilen biyolojik kaynakları anlatır. Bu tür kaynaklar, kendilerini yenileyebilme hızlarından daha yüksek bir hızla kullanılmadıkları sürece, kendi kendilerini sürdürebilirler.

Doğal kaynakların '**sürdürülebilir bir biçimde kullanılması**' ifadesi ile tam olarak neyin kastedildiğine de değinmekte yarar var. Bu ifade, gezegenimizdeki doğal kaynakların, **gelecek nesillerin** kendi ihtiyaçlarını karşılama imkânlarını yok etmeden ve onların sağlıklı olarak yaşamalarını engelleyecek herhangi bir potansiyel tehlike yaratmadan bugünün ihtiyaçlarının karşılama için kullanılmalarını anlatır.

Gelelim, biyo-ekonominin 'bilgiye dayalı olması' meselesine. Benzer bir nitelemenin, son yıllarda, özellikle, günümüz ekonomisini anlatmak için kullanıldığını ve "**bilgiye-dayalı ekonomi**" dendiğini biliyorsunuz. Bu niteleme, ekonominin, eskiden "bilgi" ile hiçbir alışverişinin bulunmadığı anlamına gelmiyor. Vurgulanmak istenen, bilginin, özellikle de, bir bilgi kategorisi olarak **bilim** ve **teknolojinin**, bütün ekonomik faaliyetlerde, hem sürecin kendisini hem de sonucunu belirleyen kritik faktör hâline gelmesidir. Bunun en açık biçimde görülebileceği ekonomik faaliyet üretim faaliyetidir. Bilim ve teknolojiye yetkinleşmiş ülkeler, üretim sürecine kattıkları bu yetkinlikleriyle dünya pazarlarının egemenleridirler. Kurulması öngörülen Avrupa biyo-ekonomisi, "**bilgiye dayalı**" diye nitelendirilirken vurgulanmak istenen de konunun bilim ve teknoloji ile ilgili olan bu boyutudur.

7'nci Çerçeve Program'da, Avrupa tarımı için öngörülen ana hedef neydi? "*Toplum, çevre ve ekonomi alanlarında bastırılan sorunların üstesinden gelmeyi sağlayacak yeni araştırma fırsatlarından tam anlamıyla yararlanabilmek için bilim, sanayi ve diğer paydaşları bir araya getirerek **Bilgiye Dayalı Avrupa Biyo-Ekonomisi'nin kurulması.***" Dikkat edilirse, bu ekonomiyi kuracak paydaşlar arasında başta sayılanı **bilimdir**. 'Üniversite ve kamunun araştırma kurumları' olarak okuyabileceğimiz bu paydaşın başta sayılması doğal; çünkü, asıl maksat, "**bastırılan sorunların üstesinden gelmeyi**" sağlayacak **türden araştırmalar yapmaya** imkân tanıyan; bu **araştırmalar için** gerekli olan ortam ve şartları sağlayan bir ekonominin kurulmasıdır. Bütün bu söylenenler, bu ekonominin dayanacağı bilginin, temelde nasıl bir bilgi olacağına da açıklık kazandırmaktadır.

Zâten, 7'nci Çerçeve Program'da da, bu bilginin sağlanmasında anahtar görevi görece ana bilim ve teknoloji dalları ile öncelikli araştırma alanları sayılarak, kurulacak biyo-ekonominin temel dayanağı açıkça ortaya konmuştur: "**Tarım arazilerinden, ormanlardan ve akuatik**

ortamdan yararlanılarak sürdürülebilir biyolojik kaynak üretimi ve yönetimi için: Genomik, proteomik, metabolomik gibi, 'omik' teknolojilerle ilgili araştırmalar; sistem biyolojisi ve biyoenformatik araştırmaları; mikroorganizmalara, bitkilere ve hayvanlara odaklanmış, ama, aynı zamanda, bunların biyoçeşitliliğinden yararlanmayı ve bu biyoçeşitliliğın sürdürülebilmesini de mümkün kılacak 'yakınsayan teknolojiler' ile ilgili araştırmalar."

Önümüzdeki hafta, bu öncelikleri biraz daha derinlemesine irdeleriz.

CBT. 08 Aralık 2006